

ИЗВЕШТАЈА О ОЦЕНИ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Кандидат: мр Исидора Бјелаковић

Тема: ГЕОГРАФСКА ТЕРМИНОЛОГИЈА КОД СРБА У 18. И 19. ВЕКУ

I ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ
1. Датум и орган који је именовао комисију Наставно-научно веће Филозофског факултета Универзитета у Новом Саду; 20. фебруара 2012.
2. Састав комисије са знаком имена и презимена сваког члана, звања, назива уже научне области за коју је изабран у звање, датума избора у звање и назив факултета, установе у којој је члан комисије запослен: др Љиљана Суботић, ред. проф., менторка; ужа научна област Српски језик и лингвистика (2001); Филозофски факултет Универзитета у Новом Саду др Вера Васић, ред. проф.; ужа научна област Српски језик и лингвистика (2001); Филозофски факултет Универзитета у Новом Саду др Божа Ћорић, ред. проф., ужа научна област Српски језик (1995); Филолошки факултет у Универзитета у Београду др Александар Милановић, доц.; ужа научна област Српски језик (2009); Филолошки факултет у Универзитета у Београду
II ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ
1. Име, име једног родитеља, презиме: Исидора, Груја, Бјелаковић
2. Датум рођења, општина, република: 30.IX 1975., Нови Сад, Република Србија
3. Датум одбране, место и назив магистарске тезе: 11.VII 2005., Нови Сад, Пасивне конструкције у језику војвођанских писаца 19. века
4. Научна област из које је стечено академско звање магистра наука: филолошке науке
III НАСЛОВ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:
ГЕОГРАФСКА ТЕРМИНОЛОГИЈА КОД СРБА У 18. И 19. ВЕКУ
IV ПРЕГЛЕД ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:
I. 1. Увод (13-17); 2. Предмет, корпус и задаци истраживања (17-21); 3. Терминологија. 3.1. Терминологија и термин. 3.2. Развој терминологије код Срба. 3.3. Истраживања терминологије код нас у 20. веку. 3.4. Историјски термилошки речници и речник у овом раду (22-36); 4. Анализа. 4.1. Структура термилошког регистра. 4.1.1. Параметар порекла. 4.1.2. Параметар структуре. 4.1.2.1. Једночлане термилошке јединице. 4.1.2.2. Вишечлане термилошке јединице. 4.1.2.3. Елидирани вишечлани термини. 4.1.3. Именице, придеви и прилози као термини и степен њихове ванконтекстуалне транспарентности. 4.1.4. Морфосинтаксичка обележја појединих термина и стање у стандардном српском језику. 4.1.5. Колокација термина /Месец/ и /Сунце/ (37-101). 4.2. Однос према савременој терминологији (102-164); 4.3. Синонимија (165-169); 4.4. Однос забележеног термилошког регистра према терминологији код Срба од 13. до 18. века (170-190). 4.5. Процеси у формирању терминологије из области математичке географије и астрономије у предстандардној епоси (191-250). 4.6. Семантичке трансформације у термилошком регистру математичке географије и астрономије (251-262); 5. Закључак (263-278). II. РЕЧНИК. 1. Лексикографска обрада. 1.1. Макроструктура речника. 1.2. Микроструктура речника (279-301); 2. Транскрипција корпуса (302-345); 3. Речник (346-523); Литература (524-543); Прилози; Корпус (544-547); Табеле (548-575).

V ВРЕДНОВАЊЕ ПОЈЕДИНИХ ДЕЛОВА ДОКТОРСKE ДИСЕРТАЦИЈЕ:

Докторска дисертација мр Исидоре Бјелаковић састоји се из два, подједнако вредна, детаљно урађена и обимна, дела: дијахроне анализе географске терминологије код Срба у 18. и 19. веку (у научној и уџбеничкој литератури тог периода) и термилошког речника.

У *Уводу* кандидаткиња даје неопходне податке о географији као области коју истражује, стварајући тако основу за разумевање развоја географске терминологије код Срба у 18. и 19. веку. Због великог броја географских дисциплина и разлика међу њима, у првом реду по времену настанка и заступљености у уџбеничкој литератури, за ужи предмет свога истраживања узима математичку географију и астрономију.

У другом делу, *Предмет, корпус и задаци истраживања*, прецизно одређује и образлаже предмет свог истраживања – анализа предстандардног лексикона, тематски ограниченог на терминологију из области математичке географије и астрономије, регистровану у делима научног карактера и уџбеницима, писаним код Срба на руском књижевном, доситејевском и српском језику у периоду од 1783. до 1867. године. Анализа је спроведена на око 4000 страна; попис дела из којег су ексерпирани примери, дат у прилогу (Корпус) садржи 24 дела, а најстарије анализирано дело је *Вјечни календар* З. Орфелина (1783), писано на руском језику. Дела објављена до 1861. године писана су, како кандидаткиња на основу литературе и сопствених анализа наводи, доситејевским језичким моделом, под којим се подразумева „нижи слој славеносрпског” (Грицкат 1987), односно „народни језик” 18. и 19. века (Младеновић 1969; Ивић, П. 1998; Унбегаун, 1995) чија је основа била српска, али је у тзв. горњем лексичком слоју имао славенизме, као и извесне синтаксичке особине карактеристичне за црквенословенску писменост (Суботић, 2004; 2007). Дела објављена од 1864. до 1867. писана су на српском народном језику, а број славенизама у њима своди се на најмању меру. Овако тематски и временски одређеном примарном корпусу прикључена су два секундарна: корпус српске средњовековне терминологије, према грађи коју је прикупио Н. Јанковић (1989) и корпус лексикографских и стручних дела на савременом, стандардном, српском језику. Овакво формирање корпуса омогућило је кандидаткињи да спроведе дијахрону анализу географске терминологије, те да утврди на који се начин и у ком опсегу и домену на њу одражавала смена књижевнојезичких идиома. Ексерпирана грађа анализирана је с обзиром на (1) порекло, (2) структуру, (3) степен ваконтекстуалне транспарентности, (4) присуство синонимије и (5) семантичког варирања, како унутар термилошког регистра, тако и приликом терминологизације појединих лексема општег лексичког фонда. Поред лексиколошке анализе и лексикографске обраде у анализу су укључена и морфосинтаксичка обележја регистрованих термина.

У трећем поглављу, под насловом *Терминологија*, кандидаткиња детаљно и на основу критичког приступа релевантној литератури одређује домене терминологија као једне од лексиколошких и лексикографских дисциплина, те саму њену јединицу – *термин*: „реч или група речи чији се језички знак поклапа са одговарајућим појмом у појмовном систему одговарајуће научне области“, који истовремено припадају и општем лексичком фонду и специјалном, термилошком. У овом поглављу кандидаткиња је дала и критички приказ развоја терминологије код Срба и предочила истраживања терминологија код нас у 20. веку. У оквиру овог поглавља је и део о историјским термилошким речницима. У њему кандидаткиња, на основу литературе и властитог истраживања и лексикографске обраде, поставља шест питања и тиме и формулише критерије за израду историјских (дијахронијских) термилошких речника: (1) где је граница између синхронијског и дијахронијског (историјског) речника; (2) да ли је историјски речник једнојезични или двојезични речник; (3) коме је намењен историјски термилошки речник, (4) које лексичке јединице имају статус термина; (5) да ли аутор овакав речник треба да посматра као лексикограф или терминограф односно да ли терминографија треба да поштује методе и правила традиционалне лексикографије или не; (6) како утврдити границу између термилошког и нетермилошког дела лексикона у историјском корпусу. Пуне одговоре на ова питања кандидаткиња је дала у наредним поглављима и самом речнику.

Четврто, централно и најобимније поглавље, садржи неколико делова. У првом делу (4.1. Структура термилошког регистра) ексерпиране термилошке јединице обрађене су на основу параметра порекла и структуре односно форме. Према параметру порекла термилошке јединице расврстане су у три групе: (1) речи страног порекла (а. интернационализми, б. славенизми, в. германизми, г. талијанизми, д. латинизми, љ. турцизми, е. грецизми, ж. хунгаризми, з. галицизми), (2) славеносрбизми и(ли) књишке речи, (3) термини домаћег порекла, настали процесом терминологизације лексема општег лексичког фонда, творбом или калкирањем. Анализа на основу параметра порекла спроведена је на основу примарних и секундарних извора и литературе, што је, уз податак о првом забележеном примеру укљученом у обраду, тако да спроведена анализа и сачињени речник представљају поуздан извор за дијахронијско проучавање овог термилошког регистра. Међу позајмљеницама највећи број чине интернационализми и славенизми, а међу лексемама домаћег порекла деривати, калкови, полупреведенице и семантичке позајмљенице. Терминологизација лексема домаћег порекла, како кандидаткиња констатује, може бити спроведена без семантичког варирања (називи за небеска тела и појаве), или након семантичког (метафоричног или метонимијског) варирања. Према параметру структуре ексерпиране термилошке јединице могу бити једночлане и вишечлане, при чему се друге могу јавити и у елидираној форми. Посматране термилошке јединице затим су класификоване на основу врсте речи (именице, придеви и прилози); на основу лексичког значења утврђен је степен њихове ванконтекстуалне транспарентности. У тачки 4.1.4. обрађена су

морфосинтаксичка обележја вишечланих термина, што је омогућило да се дати термилошки регистар упореди са стандардним. Са лексиколошког и лексикографског становишта веома је важна тачка 4.1.5. – Колокације термина /Месец/ и Сунце/. Ово је један од веома малог броја примера дијахронијског представљања колокација, који је због универзалне заступљености примарних колоката добра основа за компаративне и контрастивне анализе.

Дијахронијски приказ термилошког регистра математичке географије и астрономије, дат у другом делу четвртог поглавља, завршава се веома важним делом о односу према савременој терминологији. У овом делу утврђено је у којој је мери забележени термилошки систем с краја 18. и у првој половини 19. века одговарао оном у савременом српском стандарду. Целокупна грађа класификована је у 12 домена са по неколико поддомена: математичка географија и астрономија – називи за научне дисциплине и научнике; васиона (општи називи за космос, галаксије, небеска тела и њихове делове); општи називи за параметре важне приликом описивања небеских тела и њиховог кретања (координате, површина, обим, путања и сл.); астрономске појаве; Сунчев систем (називи за Сунце, планете, појаве карактеристичне за поједина небеска тела); Земља (назив и становници појединих делова земаљске кугле); координатни систем Земље; светлоснотоплотни појасеви на Земљи; кретање Земље; Земљина ротација; Земљина револуција; Месец; звезде и сазвежђа; астероиди; временске јединице; календар, век, година, месец, дан, сат, минут, секунд; годишња доба (општи назив и називи за поједина годишња доба); називи за месеце; називи за стране света; картографија; мерни инструменти, мерне јединице за простор, опсерваторијуми. Добивени подаци су и табеларно представљани; у табеле су унети следећи подаци: термин о години када је регистрован, еквивалентни термини и година њиховог регистрања.

Трећи део четвртог поглавља посвећен је синонимији. Према налазима ауторке, термини ступају синонимни однос на основу параметра порекла (термина реч страног порекла према домаћој, позајмљенице из различитих језика, домаћа реч према домаћој) и параметра структуре (једночлани термини према вишечланим, појава низа вишечланих термина), при чему су наведени критерији често комбиновани. На основу закључка који ауторка изводи за географски термилошки регистар, могу се боље схватити синонимни односи у терминологијама у дијахроној перспективи. Синонимија у уџбеницима и приручницима из 18. и 19. века из математичке географије и астрономије била је веома развијена стога, како ауторка закључује, што је пуристичка тежња ка посрбљавању страних назива довела до стварања великог броја неологизама, који су се разликовали од аутора до аутора, што је омогућило продирање и афирмацију интернационализама, а елиминисање калкова и творбених неологизама.

Четврти део четвртог поглавља посвећен је упоређивању забележеног термилошког регистра и терминологије код Срба од 13. до 18. века на основу података у делу „Астрономија у старим српским рукописима“ Ненада Јанковића (1989). Разлог малом броју истих термина у ова два корпуса са веома дугим временским опсегом, ауторка види у томе што уџбеници из 18. и 19. века представљају неку врсту прекида са дотадашњом преписивачком рукописном традицијом, и означавају почетак једног новог периода за који је карактеристично прелажење на типографску културу и укључивање у западноевропске цивилизацијске токове. Српски средњовековни рукописи везују се за византијска дела, а дела с краја 18. и из прве половине 19. века најпре за руску и немачку, а преко њих и за литературу учене Европе. Исти термини нису забележени у великом броју и односе се на следеће домене: називи за научне дисциплине и научнике, васиону (општи називи за космос, галаксије, небеска тела и њихове делове), за параметре важне приликом описивања небеских тела и њиховог кретања (координате, површина, обим, путања и сл.), за астрономске појаве, Сунчев систем (називи за Сунце, планете, појаве карактеристичне за поједина небеска тела), за Земљу (назив и становници појединих делова Земљине кугле с обзиром на географску дужину/ширину), координатни систем Земље, светлоснотоплотне појасеве на Земљи, кретање Земље: Земљина ротација, Земљина револуција; за Месец, звезде и сазвежђа, астероиде, временске јединице: календар, век, година, месец, дан, сат, минут, секунд; општи називи за годишња доба; називи за месеце; за стране света, картографију, мерне инструменте, мерне јединице за простор, опсерваторијуме). Посебну вредност има збирна табела у којој је приказан однос између средњовековних термина и термина из 18. и 19. века. Ауторка закључује да су у рукописима од 13. до 19. века као и у штампаним делима из 18. и 19. века функционисала два, у великој мери различита термилошка система. На континуитет у употреби одређеног термина утиче домен или поддомен у којем се јавља, заступљеност у општем лексичком фонду и порекло.

За историју термилошких система, посебно за утврђивање механизма термилогизације лексема из општег лексичког фонда веома су важни подаци и објашњења која ауторка даје у обимном петом делу четвртог поглавља, под насловом „Процеси у формирању терминологије из области математичке географије и астрономије у предстандардној епоси“. Анализа је спроведена на основу критерија подударности са савременим термилошким систему српског језика, од којих су неки забележени искључиво у стандарднојезичкој форми, неки у различитим фонетским или морфолошким варијантама, нетипичним за савремени термилошки систем српског језика, а неки у форми која одговара стандарднојезичкој ситуацији у српском језику, према којима је фунгирао изванредан број еквивалената, који нису укључени у савремени термилошки систем српског језика. У посебној групи су термини који се нису инкорпорирани у термилошки систем стандардног српског језика, од којих неки више не именују појмове савремене географске науке и астрономије код нас (историзми), неки су формално једнаки, а семантички различити, а

неки се нису задржали у језику. Анализа је спроведена на основу параметра порекла и структуре термилошке јединице, семантичко-творбеног и функционалног критерија. Ауторка закључује да се једночлани, краћи термин домаћег порекла са специјализованим, стилски немаркираним и устаљеним значењем, са дугим периодом постојања у језику налази на врху хијерархијске лествице, затим следе интернационализми, творбено адаптирани у складу са структуром српског језика, те вишечлани термини, чији елементи одговарају једном од прва два критерија. Морфосинтаксички критериј огледа се у томе што вишечлани термини са постпонованим придевом уступају место онима у којима је придев препонован.

У шестом делу четвртог поглавља ауторка разматра семантичке трансформације у термилошком регистру математичке географије и астрономије. Закључује да је степен семантичког варирања унутар посматраног термилошког регистра веома низак, те да се семантичке трансформације заснивају углавном на синегдохи, платисемији, и знатно ређе на метонимији, те да семантичког варирања – индукованог метафором – у оквиру овог термилошког регистра нема. Значај овог дела анализе заснива се како на вредним подацима из историје једног термилошког система тако, и још више, на самом његовом укључивању у дијахроно конципирану анализу једног термилошког система, што је, колико нам је познато до сада по први пут урађено на грађи српског језика.

Пето поглавље, *Закључак*, садржи прегледно дате и добро коментарисане податке о резултатима истраживања. Поред тога, он потврђује пуну оправданост примењеног методолошког поступка, по коме се историјска термилошка истраживања успешно могу спровести само удруживањем савремених лексиколошких приступа са афирмисаним методама дијахронијских истраживања.

Други део докторске дисертације мр Исидоре Бјелаковић *Речник* садржи два текстуална дела – 1. Лексикографска обрада, и 2. Транскрипција корпуса, те Речник географских термина. Значај овог дела дисертације је вишеструк, како за саму дисертацију, тако и за дијахронијска и општа термилошка истраживања српског језика.

У првом текстуалном делу (*Лексикографска обрада*) представљена је макроструктура речника географске терминологије и његова микроструктура. Први проблем с којим се кандидаткиња сусрела тиче се одлуке да ли да речник представи у оригиналној или транскрибованој верзији. Разлози које је навела, почевши од циљне групе корисника до тешкоћа приликом утврђивања одредничког облика у случају да се речник не транскрибује, оправдавају одлуку да се речник транскрибује. Други проблем тиче се концепције речничког чланка односно типа речника. Избор својеврсне комбинације два или више типова речника, тзв. хибридног речника, у потпуности је оправдан. Речник географских термина код Срба у 18. и 19. веку који је ауторка сачинила термилошкоисторијски је речник са енциклопедијским елементима који су, с обзиром на посматрани период те саму научну област, неопходни и вишеструко корисни. Тако конципиран овај речник је истовремено и семасиолошки – од речи ка њиховом значењу, и ономасиолошки – од концепта до термина, што омогућава да се уоче когнитивни механизми именовања. Као резултат тоталне ексцерпције корпуса и минуциозне лексикографске обраде, приређени речник географских термина је истовремено и речник термилошких синонима и дублета, приказаних у дијахронијској перспективи, те тако и вишеструко користан: за историјско проучавање терминологије и за проучавање механизма њеног настајања, као и за проучавање односа у лексичком односно термилошком систему уопште. Један од централних проблема термилошких речника јесте разликовање, и препознавање, одредница; вишеструким упућивањем кандидаткиња је подједнако успешно представила и једнолексемске и вишелексемске термилошке јединице. Поред тога, она је укључивањем тзв. израза у речнички чланак издвојила и терминологиране колокације, те је овај речник и историјски речник термилошких колокација из домена математичке географије и астрономије. С обзиром на посматрани домен оправдано је што у речник нису укључени глаголи; што је надокнађено у поглављу о колокацијама са именицама Сунце и Месец као примарним колокатима.

Други део *Лексикографске обраде* може се квалификовати као методолошки образац и узор за сва лексикографска дела, утолико је вреднији што је у речник укључен велик број термилошких јединица ексцерпираних из двовековног корпуса. Узоре за предочену микроструктуру речника ауторка је нашла у најрелевантнијим страним лексикографским делима, међу којима се истиче *Historical Thesaurus of Oxford English Dictionary*.

Други текстуални део овог дела докторске дисертације (Транскрипција корпуса) садржи минуциозан попис свих ортографско-ортоепских варијетета термина. Транскрипција је урађена на основу критерија које је поставио А. Младеновић (1979).

Основне одлике приређеног речника географских термина свде се на пуну оправданост изабраног лексикографског поступка – овај речник је истовремено и дескриптивни и енциклопедијски; поузданост података друга је његова важна одлика која произилази из начина навођења примера. Организација и техничка обрада речничког чланка одражавају не само уобичајене лексикографске стандарде већ и изразито добро познавање грађе; у том смислу овај речник може бити узор за слична дијахронијски конципирана термилошка истраживања.

Предочени списак литературе (*Литература*), са великим бројем референци на српском, енглеском и руском језику, превазилази насловом задате кључне речи/појмове, у њему се, наиме, налазе референце из домена историје српског језика, лексикологије, терминологије, семантике, лексикографије.

У прилоге су укључена два документа: документ са пуним библиографским подацима о корпусу из којег је грађа ексцерпирана, и четири табеле. Приложене табеле (Термини који одговарају стању у савременом српском термилошком систему и њихови еквиваленти који се нису усталили; Термини забележени у анализираној грађи који се нису усталили у термилошком систему српског језика и њихови кореспонденти у савременом српском језику; Термини без термилошких еквивалената у савременом српском језику; Забележени термини који се нису задржали у језику; Термини без термилошких еквивалената у савременом српском језику) вредна су допуна спроведеног истраживања. Све табеле садрже податак о времену када је дата лексема забележена, што је са становишта историје овог термилошког регистра веома важно.

VI Списак научних и стручних радова који су објављени или прихваћени за објављивање на основу резултата истраживања у оквиру рада на докторској дисертацији

уз напомену:

Таксативно навести називе радова, где и када су објављени. У случају радова прихваћених за објављивање, таксативно навести називе радова, где и када ће бити објављени и приложити потврду о томе.

- Бјелаковић, Исидора (2006). Терминологија из области физике у *Физици* Атанасија Стојковића (1802). *Научни састанак слависта у Вукове дане*. 35/1. Београд. 305-326. ISBN 86-86419-16-X. УДК: 821.163.41.09(082), 821.163.41:81 (082) COBISS.SR-ID 132726540
- Бјелаковић, Исидора и Слађана Кнежевић (2007). Терминологија из области аритметике у једном препису дела *Новая сербская арифметика* Василија Дамјановића из 1790. године. *Прилози проучавању језика*. Нови Сад: Филозофски факултет. 38: 69-92. ISSN 0555-1137. UDK 811.163.41'276.6`18" (091). COBISS.SR-ID 42732295
- Бјелаковић, Исидора и Радица Ђукановић (2007). Терминологија из области опште географије и астрономије у делу *Ново грађданско земљеописаније* Павла Соларића (1804). *Прилози проучавању језика*. Нови Сад: Филозофски факултет. 38: 33-68. ISSN 0555-1137. UDK 811.163.41'276.6`18" (091). COBISS.SR-ID 42732295
- Бјелаковић, Исидора (2009). Географска терминологија у двама уџбеницима из 19. века. Тошковић, Branko (Hg.). *Die Unterschiede zwischen dem Bosnischen/Bosniakischen, Kroatischen und Serbischen. Lexik - Wortbildung - Phraseologie*. Münster et al., 2009: LITVerlag. 513 S. 143-164. ISBN 978-3-643-50055-7
- Бјелаковић, Исидора (2011). Колокација у језику предвуковске епохе (лексема *земља*, *земљиште*). *Научни састанак слависта у Вукове дане*. Београд. 40/1: 303-312. ISBN 978-86-6153-040-1 COBISS.SR-ID 185945868
- Бјелаковић, Исидора и Љиљана Суботић (2011). Колокација са лексемом *река* у српском књижевном језику предстандардне епохе (дијахроно-синхрони план). *Годишњак Филозофског факултета у Новом Саду*. Нови Сад: Филозофски факултет. XXXVI/1: 33-44. ISSN 0374-0730 COBISS.SR-ID 16115714
- Бјелаковић, Исидора и Љиљана Суботић (2011). Концепција дијахронијског термилошког речника. *Лексикологија, ономастика, синтакса. Зборник у част Гордани Вуковић*. Нови Сад: Филозофски факултет. 149-162. ISBN 978-86-6065-099-5 COBISS.SR-ID 268560391

<p>VII ЗАКЉУЧЦИ ОДНОСНО РЕЗУЛТАТИ ИСТРАЖИВАЊА</p> <p>Резултати истраживања докторске дисертације мр Исидоре Бјелаковић могу се вредновати са историјског, лексиколошког и, уже, термилошког и дериватолошког становишта. Истраживање је постављено дијахронијски – корпус термина из математичке географије и астрономије обухвата период од два века (18. и 19. век), дакле из предстандардних идиома. У анализи је овај примарни корпус упоређиван са два секундарна – са термилошким регистрима на подручју српског језика до 18. века и са савременим, стандарднојезичким, чиме је временски опсег знатно проширен, а добивени подаци утолико вреднији. Са становишта историје предстандардних идиома значајни су и добивени подаци о морфосинтаксичким и струкурним обележјима посматраних термилошких јединица. Пажње вредно је и детаљно урађено поглавље о транскрипцији забележених термина.</p> <p>Са лексиколошког, термилошког и дериватолошког, становишта дијахронијско истраживање једног термилошког регистра већ је само по себи подухват вредан пажње, а с обзиром на обухват и домене анализе до сада јединствен у србистици. Близу 1700 термина из области математичке географије и астрономије кодирани су на основу критерија језика порекла и структуре, утврђени су механизми терминологизације лексема из општег фонда, те семантички потенцијал и виталност сваког термина. На основу семантичке анализе испитана је вишезначност термина, те њихова значењска и концептуална еквивалентност у дијахронијској перспективи, на основу чега је утврђено под којим условима и у ком периоду дати термини функционишу као синоними. У лексиколошком домену истраживања је и утврђивање колокацијских односа које остварују најпроминентније лексеме из овог термилошког регистра – Сунце и Месец.</p> <p>Вредност спроведеног истраживања очитује се и у обимном речнику – будући да су речнички чланци конципирани у складу са параметрима примењеним у анализи.</p> <p>Табеларни прикази регистрованих термина из математичке географије и астрономије, изведени на основу неколико параметара и с временским кодирањем сваке лексеме и сваког њеног облика, чине резултате истраживања веома прегледним.</p>
<p>VIII ОЦЕНА НАЧИНА ПРИКАЗА И ТУМАЧЕЊА РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА</p> <p>НАПОМЕНА: Експлицитно навести позитивну или негативну оцену начина приказа и тумачења резултата истраживања.</p> <p>Приказ и тумачење резултата истраживање термилошког регистра математичке географије и астрономије одликује се добро постављеним предметом и циљем истраживања: лексиколошка, деривациона и концептуална анализа термилошких јединица с дијахронијског становишта; изразито добром класификацијом великог броја јединица на основу неколико параметара (параметар језика порекла, параметар структуре термилошке јединице, параметар мотивације терминологизације лексема из општег лексичког фонда, параметар актуелности у савременом термилошком регистру, параметар лексичког фонда: општег и специјалног, параметар парадигматских односа у термилошкој систему, и др.); великим бројем табела (39), прецизно урађених, са подацима о времену употребе сваког термина у свим табелама. Добро познавање литературе из неколико лингвистичких домена, и на неколико језика, допринело је квалитету спроведеног истраживања и тумачењу добивених података.</p>
<p>IX КОНАЧНА ОЦЕНА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:</p> <p>НАПОМЕНА: Експлицитно навести да ли дисертација јесте или није написана у складу са наведеним образложењем, као и да ли она садржи или не садржи све битне елементе. Дати јасне, прецизне и концизне одговоре на 3. и 4. питање.</p>
<p>1. Да ли је дисертација написана у складу са образложењем наведеним у пријави теме: ДА</p>
<p>2. Да ли дисертација садржи све битне елементе: ДА</p>
<p>3. По чему је дисертација оригиналан допринос науци</p> <ul style="list-style-type: none"> – по корпусу и методу истраживања: до сада није са дијахронијског становишта обрађен ни један термилошки систем у српском језику, нити су и у једном дијахронијски усмереном истраживању термилошких система добивени подаци доследно упоређивани са подацима из стандардног језика; – по лингвистичким доменима истраживања: испитавање једног термилошког регистра са лексиколошког, дериватолошког и концептуалног становишта; – по урађеном речнику географских термина забележених у уџбеницима и научним делима током два века, у 18. и 19. веку
<p>4. Недостаци дисертације и њихов утицај на резултат истраживања</p> <p>Дисертација нема недостатака који би утицали на резултате истраживања.</p>
<p>X ПРЕДЛОГ:</p> <p>На основу укупне оцене дисертације, комисија предлаже:</p>
<p>- да се докторска дисертација прихвати, а кандидаткињи мр Исидори Бјелаковић одобри одбрана.</p>

Нови Сад, 3. март 2012.

ПОТПИСИ ЧЛАНОВА КОМИСИЈЕ

проф. др Љиљана Суботић, менторка

проф. др Вера Васић

проф. др Божа Ћорић

доц. др Александар Милановић